

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนในฐานะ
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม
SITUATIONS, EXPECTATIONS AND NEEDS FOR DEVELOPING SCHOOL AS
LEARNING COMMUNITY (SLC) OF SECONDARY SCHOOLS
IN NAKHON PHANOM PROVINCE

คณายุทธ แสนสิทธิ์¹, อัครวัฒน์ บุปผาทวีศักดิ์²
Kanayut Sansit ¹ Akkharawat Buppataweesak²

Corresponding Author E-mail : krudyodnaja@gmail.com

Received: Apr 17, 2024; Revised: May 23, 2024; Accepted: May 26, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ 2) ประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 78 คน และครู 181 คน รวมทั้งสิ้น 259 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มี 2 ฉบับ คือ 1) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96 2) แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยรวมเท่ากับ .041 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีจำนวน 1 ด้าน ที่มีค่าสูงกว่าค่าโดยรวม คือ ด้านที่ 3 การสร้างความเป็นเพื่อนร่วมงาน และชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

คำสำคัญ: โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้, ชุมชนแห่งการเรียนรู้, ความต้องการจำเป็น

¹นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

¹Student in Master of Education degree Educational Administration and Development, Nakhon Phanom University

²ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

Abstract

This research aimed to 1) study the current situation and desired conditions for the development of schools as community learning centers and 2) assess the needs for learning management using the School as a Learning Community (SLC) concept in secondary schools in Nakhon Phanom province. The research was quantitative with a sample group consisted of 78 school administrators and 181 teachers, totaling 259 individuals. The research instrument used was a questionnaire with a 5-level Likert scale, consisted of 2 parts: 1. Current situation of school development as a community learning center, with a reliability coefficient of .96. 2. Questionnaire on desired conditions for school development as a community learning center with a reliability coefficient of .99. Statistics used include percentages, means, standard deviations, and prioritization of needs using the Modified Priority Needs Index. The results showed that:

1. The current situation of school development as a community learning center in overall was at a high level. The desired conditions for school development as a community learning center in overall was at the highest level. 2. The needs for school development as a community learning center in overall was index of .041. When considering individual aspects, one aspect was a higher than value of the overall, it was in the Aspect 3: Building collaborative work relationships and professional learning communities

Keywords: School as a Learning Community, Learning Community, Needs

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติปี พ.ศ. 2561-2580 ที่กำหนดวิสัยทัศน์เพื่อการพัฒนาชาติให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้เป็นประเทศที่พัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยยุทธศาสตร์ชาติ ข้อที่ 3 ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาคนในทุกด้านและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ และเพิ่มประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีการพัฒนาทำให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เข้าใจตนเองสังคมตามบริบทที่ตนเป็น มีความรู้และรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตน และสร้างพื้นฐานการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลของโลกอนาคตเพื่อความเป็นเลิศสู่ระดับสากล (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562 : 1)

สำหรับรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จได้รับความนิยมและเป็นต้นแบบการบริหารโรงเรียนในปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Management) ซึ่งมีความเป็นอิสระในการบริหารทรัพยากร งบประมาณการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและคนในชุมชนเข้าบริหารโรงเรียนของตนภายใต้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนตามวิสัยทัศน์ที่โรงเรียนกำหนด (กิริยณภา หนูอินทร์, 2562 : 34) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) หมายถึง การพัฒนาวิชาชีพครู โดยให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิผล โดยการดำเนินงานของชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ ส่งผลถึงเป้าหมายเพื่อการพัฒนาทักษะและศักยภาพให้เป็นครูมืออาชีพ (กมลวรรณ ทิพย์เนตร, 2561 : 5) School as Learning Community (SLC) เป็นรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนที่มีหลายประเทศทั่วโลก นำไปปรับใช้ในการบริหารโรงเรียน สามารถปรับเปลี่ยนได้ตรงตามบริบทของแต่ละพื้นที่ สร้างสังคมที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียน เสริมทักษะความชำนาญของแต่ละบุคคลทำให้เกิดความเป็นเลิศในด้านที่ผู้เรียนสนใจ การรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการเรียนการสอน ทำให้สามารถนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ได้อย่างคุ้มค่า เกิดเป็นสังคมโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นรูปธรรม

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีความทัดเทียมต่อการเปลี่ยนแปลงของการดำเนินชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันและอนาคต จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม เพื่อให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้หรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และเป็นการสนับสนุนการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนระหว่างผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใต้วิสัยทัศน์และข้อตกลงร่วมกัน ตลอดจนคุณค่าพื้นฐานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด เพื่อพัฒนาคุณภาพและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็น ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของซาโต มาซาบุ

แนวคิดแรก เป็นแนวคิดเชิงปรัชญาทางการเมืองของดิวอี้ (Dewey J. 1927 : 1) ที่ระบุหลักการประชาธิปไตยเป็นหลักการสำคัญว่า การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันเป็นกระบวนการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ อารมณ์ความรู้สึก และมุมมองที่หลากหลาย ภายใต้วิสัยทัศน์และแนวทางร่วมกัน

แนวคิดที่สอง เป็นการนำแนวคิดเชิงปรัชญาทางการเมืองของดิวอี้มาเป็นหลักการพื้นฐานและนำไปสู่แนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยนักวิชาการที่ชื่อว่า ซาโต มาซาบุ (Sato M. 2016 : 59) ซึ่งมีหลักการสำคัญ 4 ประการ ดังนี้ 1) SLC ไม่ใช่สูตรหรือเทคนิคที่ตายตัวแต่เป็นการผสมผสานระหว่างวิสัยทัศน์ ปรัชญา และระบบกิจกรรม 2) SLC เป็นการบูรณาการร่วมกันจากหลากหลายแนวทาง โดยอาศัยการบริหารงานภายใต้หลักประชาธิปไตยที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีสิทธิและความเสมอภาคในการบริหารร่วมกัน 3) SLC อาศัยหลักการพื้นฐานการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยอาศัยการสื่อสารแบบโต้ตอบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกคนผ่านการระดมความคิดเห็นและการตอบสนองร่วมกัน และ 4) SLC ไม่ใช่การเคลื่อนไหว แต่เป็นเครือข่ายที่มีการกระจายอำนาจอย่างหลากหลาย โดยทำให้เป็นห้องเรียนสาธารณะที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนทุกคนผ่านกระบวนการพัฒนาครูโดยใช้ชั้นเรียนและห้องเรียนเป็นฐาน (อรรถพล อนันตวรสกุล. 2563 : ออนไลน์)

ประวัติและวิวัฒนาการของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC) หรือโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ นั้น เป็นแนวคิดทางการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นมากกว่า 20 ปีที่ส่งผลให้เกิดการปฏิรูปโรงเรียนในประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่ระดับฐานรากจนได้รับความสนใจและขยายเครือข่ายออกไปในประเทศอื่น ๆ ทางภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนถึงนอกทวีปต่าง ๆ เช่น ประเทศเม็กซิโก จนทำให้เกิดเครือข่ายในระดับนานาชาติ ภายใต้ชื่อว่า “The International Network for School as Learning Community” (อรรถพล อนันตวรสกุล. 2563 : ออนไลน์) SLC ประเทศญี่ปุ่นในฐานะที่เป็นต้นแบบ SLC ได้นำขบวนการ SLC ไปใช้ในโรงเรียนหลายแห่งทั่วประเทศญี่ปุ่น โดยนำมาพัฒนาภาวะผู้นำของครูใหญ่ ส่งเสริมทักษะความเป็นมืออาชีพในการสอนของครูในโรงเรียน แก้ปัญหานักเรียนมีพฤติกรรมก่อวินาศกรรมในโรงเรียน (Sato M. 2016) สำหรับประเทศไทย หลังจากที่มีงานมหกรรมการศึกษา EDUCA เมื่อปี 2016 ได้มีการนำแนวคิด SLC นี้เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย จนถึงปัจจุบันมีโรงเรียนกว่า 50 โรงเรียนที่นำแนวคิดเรื่องโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ไปใช้แล้วประสบความสำเร็จ ยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนสาธิตพัฒนาที่เริ่มนำแนวคิดนี้ไปใช้ตั้งแต่ ปี 2558 ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากบุคลากรภายในโรงเรียน (จิณณภัทร พิบูลวิฑิตดำรง. 2565 : 3) แต่ด้วยแนวคิดนี้เป็นการสร้างระบบกิจกรรมขึ้นจากภายใน คือ มีการสร้างการมีส่วนร่วมของครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครอง รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ในชุมชนซึ่งกิจกรรมที่สร้างจะต้องมีความเชื่อมโยง เป็นระบบที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

องค์ประกอบโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มี 3 องค์ประกอบ (ซาโต มาซาบุ.2559 : 68) ได้แก่

1) วิสัยทัศน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ 2) ปรัชญาของชุมชนแห่งการเรียนรู้ และ 3) ระบบกิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ รายละเอียดดังนี้

1. วิสัยทัศน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Vision) คือ โรงเรียนเป็นสถานที่ฝึกอบรมและให้ความรู้แก่นักเรียน และครูในโรงเรียนที่ให้การอบรมและการเรียนรู้ในฐานะผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา ผู้ปกครองและคนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการปฏิรูปโรงเรียน โดยที่โรงเรียนเข้าบริบทของชุมชนความต้องการของชุมชนและผู้ปกครองสามารถตอบสนอง ต่อความต้องการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2. ปรัชญาของชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ หลักแห่งความรู้และความจริงประกอบด้วย (1) ปรัชญาการเป็นสาธารณะ (Public Philosophy) การที่โรงเรียนและห้องเรียนจะต้องเป็นสถานที่แหล่งการเรียนรู้ของทุกคน ไม่มีใครเป็นเจ้าของแต่เพียงผู้เดียว สร้างให้ห้องเรียนเป็นพื้นที่แสดงผลงานต่อสาธารณะ มีการนำเสนอผลงานของชั้นเรียนอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างห้องเรียนชุมชนเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน (2) ปรัชญาการมีประชาธิปไตย (Democracy Philosophy) เป็นการทำให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีความเป็นประชาธิปไตย สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระภายใต้ความเสมอภาคและความเท่าเทียมซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในอนาคตต่อไปความสำคัญของประชาธิปไตย (Democracy Philosophy) ต้องสามารถเชื่อมโยงระหว่างเด็กกับเด็ก เด็กและครูกับครูจะต้องให้ความเคารพซึ่งกันและกัน สร้างความสัมพันธ์ในการรับฟังซึ่งกันและกัน ไม่ทอดทิ้งใครให้อยู่เพียงลำพังในห้องเรียน (3) ปรัชญาความเป็นเลิศ (Excellent Philosophy) การที่เด็กทุกคนมีสิทธิพัฒนาศักยภาพเพื่อก้าวไปสู่ความเป็นเลิศตามแนวทางของตัวเองโดยความเป็นเลิศในที่นี้ หมายถึงไม่ว่าจะเจอเงื่อนไขแบบใดก็สามารถรับมือต่อเงื่อนไขนั้นได้อย่างดีที่สุด

3. ระบบกิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ (1) การเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังในห้องเรียน (Collaborative Learning) (2) การสร้างความเป็นเพื่อนร่วมงาน (Collegiality) และชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community) (3) การเข้าร่วมเรียนรู้ของผู้ปกครองและคนในชุมชนท้องถิ่น (Parental and Community Involvement) เพื่อเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนานักเรียนทุกคนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันแบบร่วมมือรวมพลัง ทั้งใน มิติของผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองหรือชุมชน อย่างเต็มศักยภาพและใช้ชีวิตในสังคมได้ อย่างมีความสุข นำไปสู่การสร้างโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยระบบ กิจกรรม 3 ส่วนนั้นจะเข้ามาอยู่ในรูปแบบกิจกรรมภายในโรงเรียนอย่างเป็นธรรมชาติ

จากรายละเอียดข้างต้น สรุปองค์ประกอบซึ่งองค์ประกอบสำคัญของ โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ซึ่งประกอบไปด้วยหลักแนวคิด 5 ประการ ได้แก่

1.1 การมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน หมายถึง วิสัยทัศน์พื้นฐานของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ของนักเรียน การสร้างค่านิยมร่วมกันท่ามกลางการตัดสินใจของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียน และสนับสนุนมาตรฐานพฤติกรรมในชุมชนแห่งนี้ วิสัยทัศน์ถูกกระทำในวันต่อวันไม่ว่าสถานการณ์ใดที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ สามารถดึงดูดและพัฒนากิจการในทุกด้านของศักยภาพของผู้เรียน

1.2 การเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังในห้องเรียน หมายถึง การเรียนการสอนรูปแบบหนึ่ง ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติงานเป็นกลุ่มย่อย โดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถที่แตกต่างกัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการเรียนรู้ของแต่ละคน สนับสนุนให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จนบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ หรือทีม ตามระบอบประชาธิปไตย และเป็นการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ทำให้สามารถปรับตัวอยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.3 การสร้างความเป็นเพื่อนร่วมงาน และชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ หมายถึง การรวมตัว ร่วมมือร่วมใจ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร บนพื้นฐานความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีมการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารเป็นผู้ดูแลสนับสนุนสู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเอง สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้

1.4 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและคนในชุมชน การที่ผู้ปกครองและคนในชุมชนมีส่วนร่วมในโรงเรียน โดยการสนับสนุนด้านความคิดเห็นตัดสินใจ สละแรงงาน และเวลาให้โรงเรียนในการวางแผน การกำหนดนโยบาย การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน

1.5 กระบวนการเปิดชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนมีวิถีและวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างหลากหลาย เป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างทั่วถึงเต็มศักยภาพของแต่ละคน ผู้เรียนได้ยกระดับความรู้ และ ระดับการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ในระดับสูงเกิดสมรรถนะฝังลึกที่จะเรียนรู้แก้ปัญหาและสร้างสรรค์ในเรื่องและ ในเงื่อนไขที่ตนยังไม่เคยรู้จักได้ด้วยตนเองและโดยกระบวนการกลุ่มจนเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียน ในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม เป็นวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการสำรวจ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาในนครพนม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,725 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 111 คน และ ครู 1,614 คน (แผนปฏิบัติการประจำปี 2566 : 6 ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนจังหวัดนครพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาในนครพนม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 259 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 78 คน และครู 181 คน ได้มาโดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ (บุญชม ศรีสะอาด. 2560)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม แบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพและขนาดสถานศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม ประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวน 25 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ประยุกต์ใช้ตามแบบ Likert คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด. 2560)

3. วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อขอความอนุเคราะห์ และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. นำหนังสือจากคณะกรรมการ มหาวิทยาลัยนครพนม พร้อมแบบสอบถามโดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ (Google Form) ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในนครพนม เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองส่วนหนึ่ง และใช้รูปแบบออนไลน์ (Google Forms)

4. ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยได้แบบสอบถามกลับคืน 259 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (1) หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IC) โดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการพัฒนาโรงเรียนในฐานชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ได้ค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ อยู่ระหว่าง .60-1.00 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในฐานชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ได้ค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ อยู่ระหว่าง .60-1.00 (2) หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแบบสอบถามแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .25 - .84 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .46 - .97 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .99

สถิติพื้นฐาน (บุญชม ศรีสะอาด. 2560 : 120-148) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

จัดลำดับความสำคัญความต้องจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (สุมิล ว่องวาณิช. 2558: 275-279)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนในฐานชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาโรงเรียนในฐานชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การพัฒนาโรงเรียนในฐานชุมชน แห่งการเรียนรู้ (SLC)	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน	4.45	.53	มาก	4.58	.35	มากที่สุด
2. การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังในห้องเรียน	4.44	.57	มาก	4.59	.39	มากที่สุด

การพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชน แห่งการเรียนรู้ (SLC)	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3. การสร้างความเป็นเพื่อนร่วมงาน และชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ	4.28	.54	มาก	4.56	.37	มากที่สุด
4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและคน ในชุมชน	4.38	.58	มาก	4.53	.41	มากที่สุด
5. กระบวนการเปิดชั้นเรียนเพื่อการ เรียนรู้	4.35	.55	มาก	4.51	.52	มากที่สุด
รวม	4.38	.36	มาก	4.55	.32	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.25-4.45$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 1 การมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน ($\bar{X} = 4.45$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 5 กระบวนการเปิดชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.25$) ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

ทุกด้าน ($\bar{X} = 4.51-4.59$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 2 การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังในห้องเรียน ($\bar{X} = 4.59$)

และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านที่ 5 กระบวนการเปิดชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.51$)

ตอนที่ 2 การประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม นำเสนอข้อมูลโดยแสดงค่า Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชน แห่งการเรียนรู้ (SLC)	D	I	$PNI_{Modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. การมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน	4.44	4.59	.034	4
2. การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังใน ห้องเรียน	4.28	4.56	.065	1
3. การสร้างความเป็นเพื่อนร่วมงาน และชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ	4.38	4.54	.036	3
4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและคน ในชุมชน	4.35	4.51	.037	2
รวม	4.38	4.56	.041	-

จากตารางที่ 2 พบว่า การพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยรวมเท่ากับ .041 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีจำนวน 1 ด้าน ที่มีค่าสูงกว่าค่าโดยรวม คือ ด้านที่ 2 การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังในห้องเรียน ($PNI_{Modified} = .065$)

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามสมมติฐาน ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน ด้านที่ 2 การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังในห้องเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านกระบวนการเปิดชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากคณะครู ผู้บริหาร และบุคลากรในสถานศึกษาเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการรวมกลุ่มกันโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกต้องเรียนรู้ร่วมกันและรับผิดชอบต่อผู้เรียน ส่งผลต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้ดียิ่งขึ้น (ปานหทัย ธรรมรัตน์. 2564) และสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยาณี พันโบ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า การขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในภาพรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก และเพศ ระดับการศึกษาผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน ด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังในห้องเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านกระบวนการเปิดชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารโรงเรียนภายใต้ระบบกิจกรรม โดยมีการเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วนภายใต้เครือข่ายความร่วมมือของทุกฝ่ายได้แก่ ผู้บริหารกับชุมชน ผู้บริหารกับครู ระหว่างครูด้วยกันครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน โรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชนกับโรงเรียน โดยมีเป้าหมายร่วมกันเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่แท้จริง ควรมีการกำหนดแนวปฏิบัติการดำเนินงานในการการเปิดชั้นเรียนและโรงเรียนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาเรียนรู้ร่วมกัน (ทรงวุฒิ วิเปลี่ยน, ศิริพงษ์ เสงายาน, และจรรุวรรณ พลอยดวงรัตน์. 2564) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของอนงค์กาญจน์ ศรีจันทร์ (2563) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ พบว่า การสะท้อนคิดเป็นแนวทางของการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ นั่น คือ ต้องมีการประเมินผลเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ร่วมกันของชุมชนและโรงเรียนมีความต้องการจำเป็นสูงสุด จึงจะทำให้ได้ประโยชน์กับทุกฝ่ายการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพของนักเรียนด้วยการเสริมสร้างโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ไปใช้โดยในช่วงเริ่มต้นควรมีผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาคอยให้การดูแลช่วยเหลือหากเกิดข้อสงสัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้พัฒนาร่วมกันอย่างต่อเนื่องจนเกิดความเข้าใจอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนำไปสู่การปฏิบัติ และยังสอดคล้องกับลัดดา ภูเกียรติ, และคณะ. (2562) ได้ศึกษาแนวทางการสร้างโรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตพัฒนา พบว่า การสร้างโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้วยการใช้ทฤษฎีของการเรียนรู้ผ่านบทเรียนและการร่วมมือร่วมพลังระหว่างสมาชิกของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ทั้งในและนอกโรงเรียนในการร่วมกันออกแบบและวางแผนโปรแกรมการเรียนรู้และกิจกรรมตามปรัชญาของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centre) ซึ่งผลที่เกิดขึ้นคือบรรยากาศเชิงบวกระหว่างผู้เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ฝ่าย ได้แก่ ครู นักเรียนและผู้บริหารหรือผู้เชี่ยวชาญ

2. การประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม พบว่า มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยรวมเท่ากับ .041 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีจำนวน 1 ด้าน ที่มีค่าสูงกว่าค่าโดยรวม คือ ด้านที่ 2 การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังในห้องเรียน ($PNI_{Modified} = .065$) ทั้งนี้เนื่องมาจาก แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning

Community SLC) ของซาโต มาซาบุ มุ่งเน้นการบริหารจัดการในระบบกิจกรรม เนื่องจากการนำแนวทางนี้ไปใช้ในทางปฏิบัติ เพื่อให้เป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ สามารถปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับสภาพบริบทที่นำไปใช้ได้จริง (ทรงวุฒิ วีเปลี่ยน, ศิริพงษ์ เศษายาน, และจรรุวรรณ พลอยดวงรัตน์. 2564) และสอดคล้องกับองค์กาญจน์ ศรีจันทร์. (2563) ที่กล่าวว่า การดำเนินงานของโรงเรียนในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัด การวิเคราะห์ผลตามตัวชี้วัด การจัดทำรายงาน และการปรับปรุงผลการปฏิบัติงานนั้นมีความต้องการในการพัฒนาเป็นลำดับแรก โดยควรเร่งรัดการประเมินผลการดำเนินงานให้บรรลุการเป็นขั้นเรียนที่เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และการเป็นโรงเรียนที่มุ่งเน้นคุณภาพการเรียนรู้ที่สูงขึ้นได้ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรเร่งรัดปรับปรุงการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน โดยควรกำหนดตัวชี้วัดเพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่สะท้อนการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของขั้นเรียนและการมุ่งเน้นคุณภาพการเรียนรู้ที่สูงขึ้นของโรงเรียน นำไปสู่การออกแบบวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแผนงานในครั้งต่อไป เพื่อส่งเสริมให้เกิดเป็นขั้นเรียนที่เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และการเป็นโรงเรียนที่มุ่งเน้นคุณภาพการเรียนรู้ที่สูงขึ้น ผ่านการสร้างความร่วมมือของเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับครูและโรงเรียน รวมทั้งเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างบ้านและโรงเรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเด็กเรียนอย่างเต็มศักยภาพและตอบสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน และยังสอดคล้องกับสุภาวดี ลาภเจริญ, วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์ และอัจฉรา นิยมภา (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในภาพรวมพบว่าการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์ต้องการให้มีการส่งเสริมรูปแบบความคิดที่หลากหลาย อาจารย์มีความสนใจและแสวงหาความรู้และต้องการให้ผู้บริหารสนับสนุนให้อาจารย์ได้รับโอกาสในการเข้าร่วมงานด้านวิชาการอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง อีกทั้งมีการสร้างทีมในการทำงานเป็นกระบวนการสำคัญมากกว่าการทำงานเป็นรายบุคคลส่วนด้านวิสัยทัศน์ร่วมภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง นั้นแสดงว่าให้เห็นว่าอาจารย์ยังมีความเข้าใจในกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันไม่เพียงพอและทั่วถึง ซึ่งวิสัยทัศน์เป็นเรื่องเกี่ยวกับการชี้นำความคิดและนำไปสู่เป้าหมายในการวางแผนกลยุทธ์ แสดงให้เห็นว่าอาจารย์มีความพร้อมและมุ่งมั่นในการปรับตัวโดยโรงเรียนควรสร้างจิตสำนึกให้อาจารย์เห็นความสำคัญของการสร้างวิสัยทัศน์ของตนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ร่วมขององค์กรอย่างทั่วถึง มุ่งปรับปรุงวัฒนธรรมองค์กรให้เข้มแข็งครอบคลุมมากขึ้น โรงเรียนจะสามารถมุ่งสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากการศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกระบวนการเปิดชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ ดังนั้น จึงควรมีการนำมาเสริมร่วมกับการบริหารโรงเรียนด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยควรเพิ่มการเปิดชั้นเรียนและโรงเรียนให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเรียนรู้และออกแบบการจัดการศึกษาร่วมกับครูและโรงเรียน เพื่อพัฒนาให้เป็นขั้นเรียนที่เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

2. ผลจากการศึกษาความต้องการจำเป็น พบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังในห้องเรียน มีค่าสูงสุดสถานศึกษาควรใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารกำหนดแผน กิจกรรมในการพัฒนาครู กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือกันของบุคลากรใน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูร่วมกันทำงานเป็นทีมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดการไว้วางใจ ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ร่วมกันระดมความคิดเห็นในการออกแบบวางแผน กำหนดเป้าหมาย วิธีการประเมินผลตลอดจนแก้ปัญหาของผู้เรียนร่วมกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการถอดบทเรียนเกี่ยวกับกระบวนการในการบริหารโรงเรียนจากโรงเรียนที่มีการบริหารตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาให้เป็นขั้นเรียนที่เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพการเรียนรู้ที่สูงขึ้น
3. ควรมีการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งเสริมให้เกิดการบริหารโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ทิพย์เนตร. (2561). การพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ.(รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
- กิริยณภา หนูอินทร์. (2562). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 1(4), 33-39.
- กัลยาณี พันโบ. (2564). แนวทางการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียน ในสังกัด สำนักรงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 12(2), 111-126.
- จิณณภัทร พิบูลวิฑิตดำรง. (2565). กลยุทธ์การบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ภาวะผู้นำและนวัตกรรมการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสยาม.
- ชาโต มานาบุ. (2559). การปฏิรูปโรงเรียน แนวความคิด “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” กับการนำทฤษฎีมาปฏิบัติจริง. นนทบุรี : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- ทรงวุฒิ วิเปลี่ยน, ศิริพงษ์ เสภาภาน, และจรรุวรรณ พลอยดวงรัตน์ (2566). แนวทางการบริหารโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC). วารสารวิจัยวิชาการ. 6(6), 301 – 316.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น .(พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ปานหทัย ธรรมรัตน์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ลัดดา ภูเกียรติและคณะ. (2562). แนวทางการสร้างโรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้: กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตพัฒนา. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2566,จาก https://www.satitpattana.ac.th/web/news/public_ksp_OneSchoolOneInnovation2560/Guide_to_Creating_School_Community_Learning.pdf.
- วิทยากร เชียงกุล. (2550). สถานะการศึกษาไทยปี2549/2550 การแก้ปัญหาและการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นระบบองค์รวม. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สงบ ลักษณะ. (2545). แนวทางการทำแผนการสอน. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุภาวดี ลากเจริญ, วิสุทธิ์จิตรพัชรารณ,และอัจฉรา นิยมมาภา. (2561). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผล ต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง. วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา, 1(1), 81-98.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- อนงค์กาญจน์ ศรีจันทร์. (2563). แนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรถพล อนันตวรสกุล. (2562). **ชั้นเรียนคือพื้นที่ที่ทรงพลังของการพัฒนาวิชาชีพครู**. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2566, จาก <https://adaybulletin.com/talk-guest-lifelong-learning-athapol-anunthavorasakul/42460>.
- Dewey, J. (1927). **The public and its problems**. New York : H. Holt and Company.
- Sato, M. (2016). **Enhancing Collaborative Learning: Challenges of School as Learning Community**. Thailand : Keynote for EDUCA2016.